

Praktijkvoorbeeld Bouwsteen 2 – Steunende Netwerken

Interviewer: Wieke Hengeveld, Beleidsadviseur MantelzorgNL

Ik spreek **Corrie Middelkoop** en **David Wijnperle** digitaal. Corrie is al jaren bezig met steunende netwerken in Gemeente Woerden. David heeft vanuit het programma Samen Ouder Worden van de Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV) een methodiekbeschrijving van de steunende netwerken gemaakt, en was direct enthousiast over de manier waarop Corrie het aanpakt. Dat kan ook bijna niet anders, na het gesprek met Corrie en David bruist het bij mij ook. Er is zoveel motivatie, energie en ook activisme bij Corrie dat het je direct aansteekt.

Corrie, hoe zijn de steunende netwerken eigenlijk ontstaan en wat is het?

‘Steunende netwerken sluiten aan op de maatschappij, op het buurtleven en op het familieleven. David heeft het in de methodiekbeschrijving georganiseerde medemenselijkheid genoemd, en daar kan ik me in vinden. Het is in gemeente Woerden ontstaan. Het ontstond uit het niets. Ik vond dat de ouderwetse manier van vrijwilligerswerk uit de tijd raakt. Met de ouderwetse manier bedoel ik; vrijwilligers die zich aanmelden en deze dan matchen met mensen met een hulpvraag die zich aanmelden. In de steunende netwerken zijn er meerdere vrijwilligers betrokken. Dit zorgt er ook voor dat het niet direct omvalt als één vrijwilliger uitvalt. De vrijwilligers komen ook uit de nabije omgeving van de zorgvrager. Soms bellen we letterlijk bij burens aan! Een steunend netwerk is een netwerk van meerdere personen om een persoon met een hulpvraag heen. Het kunnen er twee zijn, maar ook tien. Het kan verschillende vormen aannemen. Een veelvoorkomende manier is dat het

netwerk in een appgroep gaat, samen met de persoon met een hulpvraag. Op die manier houdt iedereen contact en kunnen kleine hulpvragen direct gesteld worden.'

Wie zijn betrokken en waarom?

'Hier in Woerden ben ik de coördinator. Wij zijn onderdeel van Nederlandse Patiënten Vereniging (NPV) Vrijwilligers dichtbij. In de verschillende wijken zijn ook (vrijwillige) coördinatoren die met mij samenwerken. Als coördinator neem ik ook deel aan netwerkbijeenkomsten met bijvoorbeeld de formele zorg. Van de week heb ik nog een overleg gehad met de GGZ-instelling hier in de buurt om te kijken hoe we nog meer kunnen samenwerken om ook mensen met psychische problematiek aan een steunend netwerk te helpen als die wens er is. Dat doen we nu ook al, maar altijd goed om overleg te hebben met netwerkpartners!

In de steunende netwerken zitten bijvoorbeeld familie, buren, oud-collega's en soms ook professionals. De overweging is telkens anders vanuit de positie van de mens met een hulp of zorgvraag. In de praktijk is het echt een samenwerking tussen formele en informele zorg geworden. Het grootste deel van de hulpvragen komt via professionals binnen; zoals de casemanager, huisarts, thuiszorg of de wijkverpleging.'

Als je nu een hulpvraag hebt, wat gebeurt er dan?

'Je meldt jezelf aan. Ook familie, een mantelzorger of professional kan dit doen. Daarna hebben we een gesprek, met jou en indien mogelijk je naaste familie. Vanuit daar kijken we met wie we kunnen werken en met wie we aan de slag kunnen. Daarbij vragen we altijd toestemming aan jou met wie we je hulpvraag mogen delen; met de mensen uit je buurt? Of je flatgebouw? Wie zijn je naaste of verre familie? Ga je naar een sportvereniging of bridgeclub? Dit zijn allemaal lijntjes die we volgen. Eigenlijk vinden we hierdoor altijd wel mensen die iets voor jou willen betekenen. Dit vullen we aan met anderen die we al kennen omdat ze bekend staan in de buurt vanwege wat ze voor anderen doen, of mensen uit bijvoorbeeld de kerk. Vrijwilligers komen altijd via via uit betrouwbare bron. Er worden geen Verklaring Omtrent Gedrag gevraagd '

Wie zijn de mensen met een hulpvraag?

We zien een groei in de mensen boven de vijftientig jaar die zelfstandig wonen. Zij wonen vaak alleen doordat ze een partner hebben verloren of geen partner hebben gehad. Daarnaast zijn het vaak mensen met een klein netwerk. Hiermee bedoel ik ook mensen die wel met regelmaat allerlei professionals zien, maar niemand buiten het professionele netwerk.

Laatst kwam een vrijwilliger van mij terug van een kennismaking en die vroeg zich af wat hij voor de persoon kon betekenen waar hij op bezoek was geweest; immers, die had wel netwerk en ook veel andere contacten. Echter, deze meneer was van een heel druk sociaal en werkend leven, nu ineens thuis komen te zitten met ziekte. Voor hem was het fijn om eens een andere man te spreken die nog wel in dat drukke werkende leven zit! Naast de contacten

met zijn naaste familie en professionals. Dat kan ook een reden zijn voor een steunend netwerk.’

Wat is een succesfactor?

‘Doordat de mensen die onderdeel worden van een steunend netwerk niet alleen zijn, ze delen immers het netwerk met meerdere mensen, voelen ze zich niet alleen verantwoordelijk. Dit is anders bij één-op-één vrijwilligerscontact. Ook valt het niet direct om als één iemand uit het netwerk stopt. Daarnaast kun je ook verschillende soorten mensen met verschillende kwaliteiten in een netwerk samenbrengen. Dan brengt iedereen in wat bij diegene past.’

We zien ook dat de netwerken de mantelzorgers ontlasten. Die hebben ook het gevoel niet meer alleen te staan en het te kunnen delen.

Verder ben ik ook erg duidelijk als het gaat om de rol van de professional. Die blijven verantwoordelijk. Vrijwilligers uit de netwerken worden ook niet belast met contact met de professional, dat loopt via mij. Op die manier wordt de verantwoordelijkheid ook niet te groot. Gezamenlijk houden we in de gaten of het nog goed loopt. ‘

Wat vind jij ervan, David?

‘Om het tot een succes te maken heb je mensen nodig die de verantwoording durven te dragen. Die kunnen coördineren en verbinden. Corrie is er daar één van. Corrie is niet bang om er op af te gaan. Zij wil het ook eenvoudig houden. Ze laat zich niet gijzelen door allerlei protocollen. Het is gewoon een normale omgang die zij nastreeft.

Een klein beetje burgerlijke ongehoorzaamheid heb je nodig voor dit werk. Je moet het willen doen omdat het nodig is, en niet teveel blijven hangen in wat wel en niet kan of mag.

En dan nog over de aard van het vrijwilligerswerk. Nu is het vaak één op één contact zoals Corrie eerder ook benoemde. Het tekort van de vrijwilligers ligt ook aan de manier waarop we het organiseren. Als groep laten mensen zich eerder vrijwillig inzetten, dan dat je er alleen voor staat. Vaak noemen mensen zich geen vrijwilliger, maar dan zijn ze dat wel. Daarom denk ik dat steunende netwerken erg goed werken in deze tijd.’

Ja daarover gesproken, wat zijn dan knelpunten die weleens worden benoemd Corrie?

Soms wordt de AVG als knelpunt genoemd, maar wij registeren niets. Het is burenccontact en dat hoeft niet geregistreerd te worden. We gaan uit van vertrouwen. Dit wordt nog weleens lastig gevonden, want je kunt toch niet ineens bij de burens gaan vragen of ze iets willen doen voor een eenzame buurman? Ik denk dan; waarom niet? Ik vraag altijd toestemming.’

Als je wilt beginnen met het opzetten van steunende netwerken, wat moet je dan doen?

‘Je verstand gebruiken. Bijvoorbeeld; laatst was ik op bezoek bij een mevrouw die eenzaam is. Aan haar vroeg ik toestemming om het ook met burens in het flatgebouw te bespreken. Dan kom ik bijvoorbeeld iemand tegen op de gang en dan spreek ik die gewoon aan; wist jij dat mevrouw op nummer 59 eenzame gevoelens heeft? Dan blijkt er een appgroep te zijn van het

gebouw en wordt dit daar gedeeld. Met als uitkomst dat de mensen uit het flatgebouw nu regelmatig even bij mevrouw op bezoek gaan. \

Wat ik bedoel; je moet de kansen zien. Je geeft eigenlijk een duwtje aan de maatschappij.

Het is laagdrempelig en eenvoudig en dat moet je ook zo houden.

Het belangrijkste is: ‘dat mensen echt mens mogen zijn’. Dat geldt voor de mensen met een hulpvraag, maar ook voor het steunende netwerk. ‘

Wil je ook starten met steunende netwerken? David maakte samen met Corrie een methodiekbeschrijving zodat je een start kunt maken.

Methodiekbeschrijving: [Methodiekbeschrijving Steunende Netwerken | NOV - Platform Vrijwillige Inzet](#)